

Fem områden att ha koll på i den blåbruna budgeten

November 2022

Inledning

Den 8 november ska regeringen lämna sin första budget i riksdagen och samma dag blir det debatt i kammaren. I rapporten [Så vill blåbruna partier ändra klimat- och miljöpolitiken](#) har vi gått igenom vilka budgetförslag de olika partierna drev för ett år sedan. I vissa frågor låg de ganska nära varandra, men i många fall hade de olika inriktning.

[Tidöavtalet](#) har gett oss en övergripande bild av vad som kan hända under mandatperioden, liksom [regeringsförklaringen](#) och utspel sedan dess. Men nu är det dags att sätta siffror på politiken.

Det mesta tyder på att denna första budget inte kommer att innehålla alla de stora ändringar som regeringen har gått till val på.

Det tar tid att få ihop en statsbudget och i viss mån måste regeringen använda de underlag som den förra regeringen hade förberett. Dessutom är det många av förslagen som behöver utredas innan de kan genomföras.

Så vi ska nog inte utgå från att budgeten speglar hela den väntade nedmontering av klimat- och miljöpolitiken som regeringspartierna och Sverigedemokraterna vill genomföra.

Här ger vi tips om vad som kan vara viktigt att ha koll på i den nya regeringens budget.

1. Vad händer i U020?

Inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård finns de flesta av de utgiftsposter som relaterar till klimat, biologisk mångfald, förorening och andra miljöfrågor.

Här listar vi åtta anslag att ha koll på.

Bonus Malus

Anslaget heter 1:8 Klimatbonusar och avser statens finansiering av bonus-malus-systemet. Det ska vara självfinansierande men är i själva verket underfinansierat. Bonusarna är högre än malus-intäkterna så staten skjuter till mellanskillnaden. I förra budgeten ville den dåvarande regeringen avsätta 3,5 miljarder kronor. Sverigedemokraterna ville skrota hela systemet, Kristdemokraterna ville skjuta till mer pengar och Liberalerna ville sänka bonusen för att systemet ska komma i balans.

Hav och vatten

Anslaget heter 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö och får användas till att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Den förra regeringen ville avsätta 1,6 miljarder, Sverigedemokraterna och Moderaterna ville öka anslaget.

Skog

Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur är statens viktigaste bidrag till att försöka bevara den biologiska mångfalden på land, främst i skogen. Pengarna går till ersättning för markägare där staten vill skydda värdefull skog mot avverkning. Den förra regeringen ville avsätta 3,7 miljarder per år, medan Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna ville minska anslaget till 1–1,5 miljarder. Liberalerna höll med regeringen.

Klimatklivet

Anslag 1:16 Klimatinvesteringar används till en mängd åtgärder som går under samlingsnamnet Klimatklivet och syftar till att fasa ut användningen av fossila bränslen på lokal och regional nivå. Det kan vara åtgärder inom transport, laddinfrastruktur, energi och industri, jordbruk, fastigheter och återvinning eller ett helt annat område som ger klimatnytta. Hittills har nästan 5 000 projekt beviljats stöd och programmet har lett till att Sveriges utsläpp av koldioxid har minskat med 2,5 miljoner ton per år.

Under förra och förförra mandatperioden gjorde de blåbruna partierna Klimatklivet till sitt hatobjekt och det verkar uppenbart att det skrotas helt eller reduceras kraftigt.

Den förra regeringen satsade 2,8 miljarder kronor för 2022. Sverigedemokraterna ville ta bort stödet helt, Moderaterna ville minska det med 800 miljoner, Kristdemokraterna ville se en minskning med 300 miljoner medan Liberalerna stödde regeringens förslag.

Klimatpremier

Anslag 1:17 används för att främja marknadsintroduktion av fordon med låga utsläpp av växthusgaser samt till att flytta över godstrafik från vägar till järnväg. Regeringen ville satsa 1,6 miljarder kronor under 2022. Sverigedemokraterna ville minska anslaget med 1,3 miljarder medan Kristdemokraterna och Liberalerna ville minska det

med 1,2 respektive 0,9 miljarder kronor. Moderaterna stödde regeringens förslag.

Laddinfrastruktur (nytt)

En del av Klimatklivet, cirka 300 miljoner i år, används till stöd för installation av laddstolpar och annan laddinfrastruktur. Sverigedemokraterna, som ville skrota hela Klimatklivet (ovan) anser att denna del behövs och skapar därför ett nytt anslag för detta. Moderaterna ville ta ett större grepp och föreslog en satsning på en miljard kronor på laddinfrastruktur.

Grönt bränslestöd (nytt)

Moderaterna vill satsa 800 miljoner på att bygga upp en inhemsk produktion av biodrivmedel. Det är lite märkligt att M föreslår ett nytt anslag eftersom sådana satsningar redan finns under anslag 1:19 Industriklivet. Det logiska hade varit att öka det anslaget. Detta anslag har ingen större klimatnytta utan ska ses som ett industristöd.

Effektiv utsläppsbroms (nytt)

Kristdemokraterna föreslog att återuppliva den gamla utsläppsbromsen som regeringen lade ner för ett par år sedan och ville satsa en miljard kronor på det. Realismen och klimatnyttan kan diskuteras, bland annat eftersom EU:s utsläppshandel nu förändras. Om den genomförs ger den ändå ingen eller mycket begränsad effekt på de svenska utsläppen.

2. Andra utgiftsområden

Även om utgiftsområde 20 innehåller de flesta utgiftsposterna, finns det viktiga anslag även inom andra utgiftsområden.

Här tipsar vi om fem andra utgiftsområden att ha koll på.

Bistånd, U08

Tillsammans med en aktiv roll i det internationella miljöarbetet är biståndet Sveriges största bidrag till minskade utsläpp globalt och omställningen till hållbar utveckling. I Tidöavtalet framgår att biståndet ska minska, men nu får vi kanske se detaljerna.

Samhällsbyggnad, U018

Inom utgiftsområde 18 fanns tidigare ett stort anslag (1,6 miljarder kr) till effektivisering av flerfamiljshus, anslag 1:7. Det togs bort av de blåbruna partierna i samband med Finansutskottets betänkande förra hösten. Flera företrädare för partierna, bland andra statsministern, verkar ha svängt i fråga om effektivisering sedan dess, kanske med anledning av de höga elpriserna. Kommer regeringen att föreslå något liknande?

Energi, U021

Energipolitiken har konsekvenser för miljön och det mesta av den finns inom utgiftsområde 21, bland annat flera stöd till utveckling av förnybar energi. Här kommer även regeringens satsning på kärnkraft att finnas. Mycket tyder på att regeringen kommer att sänka flera anslag till förnybar energi och lägga pengar på kärnkraft.

Kommunikationer, U022

Under utgiftsområde 22 finns statens satsningar

på järnvägar och vägar, liksom annan infrastruktur, både nyinvesteringar och underhåll. Detta utgiftsområde rymmer många miljarder och är därför ett viktigt anslag att ha koll på, särskilt eftersom den infrastruktur som byggs idag kommer att påverka vårt sätt att transportera oss själva och varor i decennier framöver.

Pengarna under U022 är bestämda sedan tidigare i den nationella infrastrukturplanen, men varje regering har ändå möjlighet att göra justeringar och prioriteringar från år till år.

Den blåbruna partierna har redan meddelat att de kommer att riva upp satsningen på höghastighetsbanor. I BP23 är det tänkbart att den nya regeringen överför pengar från satsningar på järnväg till väg, ökar driftstödet till regionala flygplatser och slopar det nya nattåget Stockholm–Hamburg, viket Sverigedemokraterna föreslagit. Stadsmiljöavtalen kan också bli något som den nya regeringen vill sätta sin prägel på, eller rentav slopa, i enlighet med Sverigedemokraternas förslag.

Areella näringar, U023

Inom detta utgiftsområde finns satsningar inom skogsbruk, jordbruk och vattenbruk samt även en del insatser för biologisk mångfald. Helt centralt för finansieringen är det så kallade landsbygdsprogrammet som delvis finansieras via EU. I sina skuggmotioner till BP22 hade blåbruna inte särskilt stora förslag på förändringar. Det är

rimligt att anta att de blåbruna partierna kommer att genomföra satsningar som ökar avverkningen i skogen, enligt förslag från till exempel Moderaterna. Det är också viktigt att bevaka hur satsningar och ansvar för jakt och viltvård hanteras. Det är också viktigt att bevaka jordbruks- och fiskepolitiken under detta anslag.

3. Skatterna

Budgetens utgiftsområden är bara ena sidan av myntet.
Det andra är vilka skatteförändringar regeringen vill göra.
Här kan vi förvänta oss en hel del förändringar.

Här tipsar vi om några skatteförändringar som de blåbruna partierna vill se.

Skatt på avfallsförbränning

Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna ville ta bort eller minska skatten på avfallsförbränning. Den 26 oktober beslutade den blåbruna majoriteten i riksdagen att avslå den förra regeringens förslag om att införa BNP-indexering för kemikalieskatten och avfallsförbränningsskatten. Se Skatteutskottet betänkande här.

Där konstaterade majoriteten i utskottet att den förra regeringen skickat ut en promemoria på remiss med förslag om att avskaffa avfallsförbränningsskatten. Det är rimligt att anta att den blåbruna regeringen kommer att löpa linan ut och avskaffa skatten vid årsskiftet. Kostnaden för staten är 500 miljoner kronor per år.

Flygskatt

Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ville ta bort flygskatten och Moderaterna är kanske med på det, de har många gånger vevat om hur dålig skatten är. Risken är stor att den sänks eller tas bort. Det kostar staten 700 miljoner kronor per år.

Skatt på plastpåsar

Skatten kom till för att minska användningen av plastpåsar i enlighet med ett EU-beslut, delvis på Liberalernas initiativ. Nu vill Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna ta bort skatten. Risken är stor att den försvinner. Kostnaden blir 500 miljoner kronor.

Kemikalieskatt

I sin budgetmotion för 2022 ville Moderaterna ta bort eller sänka skatten på hälso- och miljöfarliga kemikalier. Det skulle kosta staten 1,9 miljarder kronor per år. Inget av de andra partierna höll med i sina budgetmotioner, men de kan ha ändrat sig.

Energiskatt på bensin och diesel

Regeringen och Sverigedemokraterna har redan aviserat sänkningar på energiskatten på bensin och diesel. Sverigedemokraterna ville lägga energiskatt på biodrivmedel, men är nog ganska ensamma om det.

Koldioxidskatt

Vad gör regeringen med koldioxidskatten. Redan förra hösten stoppades indexeringen av skatten genom finansutskottets betänkande. Liberalerna vill höja skatten på diesel som används i jordbruket och växla det mot subventioner för fossila drivmedel.

Reseavdrag och milersättning

Regeringen har redan aviserat att den ämnar bryta upp beslutet om att reformera reseavdraget till att bli färdmedelsneutralt, så att även exempelvis den som åker kollektivt ska kunna göra avdrag. Dessutom ska ersättningen för bilresor öka (utom för elbilar). Detta beräknas enligt regeringens egna underlag leda till ökade utsläpp av växthusgaser och minskade skatteintäkter med

1,6 miljarder per år. Därtill kommer långsiktiga effekter som ökad utglesning av bebyggelse och ökat bilberoende.

4. Politikens inriktning

Mycket av det regeringen vill genomföra syns antagligen inte i budgetens inkomster och utgifter eftersom många reformer behöver utredas och att det tar tid att få ihop en statsbudget.

Men under varje utgiftsområde i budgeten finns ett avsnitt om politikens inriktning som kan vara läsvärt. Det ger en bild av vad den nya regeringen vill åstadkomma, både på kort och lång sikt.

5. Klimatredovisningen

Enligt klimatlagen ska regeringen i budgeten lämna en klimatredovisning som visar utsläppsutvecklingen samt de viktigaste besluten inom klimatpolitiken som regeringen har tagit och vad dessa kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen.

Hittills har klimatredovisningen varit en bilaga till propositionens Utgiftsområde 20.